

3. Дубогай О. Д., Завацький В. І., Короп Ю. О. Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи: Навч. посіб. для студ. вищих та середніх спеціальних навч. закладів. – Луцьк: Надстир'я, 1995. – 220 с.
4. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація: Підруч. – К.: Олан, 2005. – 608 с.
5. Мухін В. П. Фізична реабілітація. Підруч. для вищ. навч. закл. фіз. вих. і спорту. – К.: Олімпійська література, 2000. – 422 с.
6. Олексієнко Я. І., Дудник І. О., Усатова І. А. Фізичне виховання студентів з послабленим станом здоров'я: навчально-методичний посібник. – Черкаси, 2010. – 248 с.

Городинський С.І.

старший викладач,

Буковинський державний медичний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЦИКЛУ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Спортивна кар'єра зірок світового рівня, а також досить успішних спортсменів суттєво залежить від раннього періоду їх багаторічної підготовки, яка, як правило, розпочинається з дитячого віку. Олімпійські ігри останніх років поряд з високим рівнем спортивних досягнень мають серйозні проблеми стану підготовки українських спортсменів. Цей факт можна пояснити не тільки фінансовою неспроможністю відповідних організацій, а також відсутністю повноцінної системи медико-біологічного і психологічного супроводу на всіх етапах багаторічної підготовки спортсменів.

Тому зараз спостерігається така тенденція в сучасному спорті, як зниження віку спортивної спеціалізації дітей. Ця тенденція пояснюється популяризацією спорту серед дітей засобами масової інформації і прикладами зірок спорту, які рано розпочали свою спортивну кар'єру.

Сучасними дослідженнями встановлено, що більше 70% юних спортсменів до 16-17-літнього віку мають різноманітні порушення здоров'я, частина яких є основною причиною зниження спортивних результатів і передчасного припинення занять спортом. Відповідно для збереження та підтримання відповідного рівня здоров'я юних спортсменів необхідне цілеспрямоване включення профілактичних і реабілітаційних заходів у багаторічний процес підготовки спортивних резервів на правах повноцінного структурного компонента, що потребує й відповідної кадрової підготовки фахівців для цієї сфери діяльності.

У сучасному процесі підготовки кваліфікованих фізичних реабілітологів можна виокремити наступні протиріччя між: необхідністю в умовах комерціалізації спорту ранньої спортивної спеціалізації та пов'язаної з нею інтенсифікації фізичних навантажень і психоемоційних напружень: максимального підвищення ефективності спортивної діяльності і відсутністю на сьогоднішній день єдиної системи підготовки фахівців для сфери реабілітації в спорті; відсутністю блоку дисциплін реабілітаційних технологій у спорті в навчальних планах професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації і розумінням того, що підготовка фізичних реабілітологів

здійснюється в межах галузі «Фізичне виховання і спорт»; наявністю величезного наукового потенціалу в галузі біологічних наук про людину (спортивна фізіологія, анатомія, цитологія, гістологія, адаптологія, біохімія, біомеханіка, психологія та реабілітологія) і таке явище, як спорт і відсутністю наукового напрямку, який би узагальнив всі ці відомості для сучасної теорії і практики фізичної підготовки спортсменів.

Сьогодні в Україні спеціальність «Фізична реабілітація» перебуває ще на стадії становлення, так як сформувалася зовсім недавно – кінець ХХ століття. Формування цього напрямку як самостійної дисципліни зумовлено гострою демографічною ситуацією в державі, депопуляцією, високою інвалідизацією та зниженням середньої тривалості життя населення; а також інтенсивним розвитком реабілітації у багатьох країнах світу, де людину розглядають як основну цінність суспільства, що формує запит на висококваліфікованих фахівців з фізичної реабілітації.

Проте проблема працевлаштування фахівців з фізичної реабілітації в Україні залишається не вирішеною і надалі, випускники не можуть влаштуватися на роботу за отриманим дипломом, адже такі посади в штатних розкладах медичних, педагогічних і спортивних закладах практично відсутні. З досвіду вивчення тлумачення ключових термінів сфери фізичної реабілітації в зарубіжній літературі встановлено, що словосполучення «фізична реабілітація» в економічно розвинутих країнах не використовується як назва галузі або спеціальності.

Оскільки підготовка фахівців з фізичної реабілітації здійснюється в межах галузі фізичного виховання і спорту, то, перш за все, вони покликані формувати в людини здоровий спосіб життя, виховувати сильне тілом і духом молоде покоління, а в практиці сприяти досягненням певною групою людей більш високих спортивних результатів, без негативних наслідків для суспільства і самих спортсменів.

Однак сучасний спорт досить чітко диференціюється на спорт для всіх і спорт вищих досягнень (олімпійський, комерційний, некомерційний). Спорт для всіх передбачає використання фізичних навантажень з метою збереження та зміцнення здоров'я, гармонічного фізичного розвитку і вдосконалення функціональних можливостей людини. Спорт вищих досягнень спрямований на максимальний руховий результат в обраному виді змагань, який демонструється на фоні оптимального стану здоров'я людини.

У зв'язку з цим, питання про організацію та методичне забезпечення системи підготовки фахівців, що працюють в сфері реабілітації в спорті та його медико-біологічного супроводу, набуває особливої важливості.

Зараз в Україні здійснюється підготовка фахівців з фізичної реабілітації у багатьох вишах, навіть не фізкультурного профілю, відсутні єдині державні стандарти для цієї спеціальності, а значить немає єдиного типового навчального плану підготовки спеціалістів цієї галузі. Аналіз існуючих планів, розроблених вузами показав, що в переліку нормативних дисциплін підготовки фізичних реабілітологів зовсім відсутні дисципліни блоку реабілітаційних технологій в спорті, а значить й досі не визначені шляхи, методи та критерії підготовки фахівця з фізичної реабілітації до роботи в сфері такого суспільно значущого феномену, як спорт.

Виходячи з вищесказаного, очевидна гостра необхідність здійснення перетворень усіх складових системи професійної освіти фахівців з фізичної реабілітації, включаючи розробку типового навчального плану, освітньо-

професійної програми, освітньо-кваліфікаційної характеристики для цієї спеціальності, чітко окреслити перелік дисциплін, необхідних для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, та їх об'єм; забезпечити їх сучасною науково-методичною літературою, що в сукупності сприятиме розвитку професії і дозволить наблизити її до європейського і світового ринку праці та освітніх послуг.

Соціально-гуманітарна підготовка фахівця з фізичної реабілітації включає в себе цикл гуманітарних і соціально-економічних дисциплін. Соціально-економічні дисципліни надають студентам знання про: основні історичні етапи, напрямки та проблеми розвитку фізичної культури, спорту і фізичної реабілітації – як органічної частини соціальної системи та загальнолюдської культури; соціальні функції фізичної культури і реабілітації у сучасному суспільстві; політичні, соціальні, економічні, юридичні, етичні, естетичні, педагогічно-психологічні аспекти сучасної фізкультурно-спортивної діяльності.

Дисципліни гуманітарного та соціально-економічного циклу відіграють найважливішу роль у формуванні культурної компетентності майбутнього фахівця. Вони націлені на осмислення культурологічних, соціальних та економічних проблем на теоретичному рівні, поповнення та систематизацію знань, виявлення домінуючих в тій чи іншій сфері цінностей і смислів, які складають їх своєрідність, вироблення навичок рефлексії та саморефлексії, актуалізація творчого потенціалу.

Природничо-наукова підготовка фахівця з фізичної реабілітації включає в себе цикл математичних і медико-біологічних дисциплін: комп'ютерна техніка та математичні методи у фізичному вихованні і спорті, анатомія, фізіологія, біохімія, гігієна, екологія, спортивна медицина, спортивна фізіологія. Крім того, до складу дисциплін вільного вибору студентів – з урахуванням їх майбутньої професійної орієнтації на реабілітаційну роботу зі спортсменами – увійшли: фізична рекреація, спортивна адаптологія, функціональна діагностика, основи антропології людини, основи математичної статистики, технічні засоби навчання. Встановлений перелік дисциплін та їх зміст є основою для опанування студентами дисциплін професійно-орієнтованого циклу.

Незважаючи на те, що спеціальність «Фізична реабілітація» з'явилася в Україні ще в 93-му році, до цих пір в системі медичних, спортивних і освітніх закладів по-різному сприймають професійну діяльність фахівця з фізичної реабілітації. Існують проблеми і в організації якісної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. За даною спеціальністю в Україні не затверджені стандарти вищої освіти з підготовки бакалавра.

Аналізуючи тимчасові навчальні плани різних вишів, де готують фахівців цього напрямку, було відмічено відсутність у них дисципліни «Реабілітація в спорті». А існуючі навчальні програми за обсягом та якістю недостатні для формування у студентів умінь і навичок, необхідних для ефективної реабілітаційної діяльності у сфері спорту. Враховуючи сучасні умови навчально-тренувального процесу і ранню спортивну спеціалізацію юних спортсменів, необхідне їх своєчасне відновлення і реабілітація, оскільки від цього залежать не тільки їх спортивні результати, а й саме професійне здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Белікова Н.О. Зміст професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах / Н.О. Белікова // Проблеми сучасної педагогічної

освіти : [збірник статей]. Сер. : Педагогіка і психологія. – Ялта : РВВ КГУ, 2011. – Вип. 30. – Ч. 1. – С. 14–21.

2. Дутчак М.В. Генезис та сутність спорту для всіх: теоретико-методологічний аналіз / М.В. Дутчак // Педагогіка, психологія, та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ), 2007. – № 11. – С. 38–45.

3. Дутчак М.В. Класифікація професій у сфері фізичної культури і спорту в Україні: стан та перспективи / М.В. Дутчак // Спортивна наука України. Наук. вісник ЛДУФК. – Електр. наук. фах. вид.: Львів, 2010. – № 2. – С. 25–41.

4. Романишин М.Я. Підготовка фахівця з фізичної реабілітації до роботи зі спортсменами / М.Я. Романишин // Вісник Черкаського університету. Серія педагогічні науки. – Черкаси, 2008. – Вип. 124. – С. 47–53.

Ігнатська Д.В.

студентка,

Науковий керівник: **Васильєв В.В.**

викладач,

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ЗАВДАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП (СМГ)

З кожним роком збільшується кількість студентів з різними фізичними вадами. Вони мають розподілятися у спеціальні медичні групи. Оскільки фізичні вправи допомагають зберегти здоров'я, підтримувати організм у тонусі, то їх треба виконувати всім, спираючись на можливості.

Основними завданнями фізичного виховання студентів, які навчаються в СМГ є:

- зміцнення здоров'я, поліпшення фізичного розвитку, загартування організму;
- розширення діапазону функціональних можливостей основних фізіологічних систем організму, відповідальних за енергозабезпечення;
- підвищення захисних сил організму і його імунітету;
- засвоєння основних рухових навичок;
- виховання морально-вольових якостей та інтересу до регулярних самостійних занять фізичною культурою;
- популяризація здорового способу життя, принципів гігієни, правильного режиму праці та відпочинку, раціонального харчування (що особливо важливо для студентів, які мають надлишкову вагу).

Важлива роль фізичного виховання полягає в зміцненні здоров'я студентів методом диференціації, вибору лікувальних педагогічних технологій, форм організації навчального процесу, дозуванні навчальних навантажень з урахуванням багатьох факторів.

Фізичне виховання є складовою загального виховання, що забезпечує розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей та професійно-прикладних навичок.